

## ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:  
 Egész évre... 16 kor.  
 Negyedévre... 4 "  
 Helyben házhoz hordva:  
 Egész évre... 20 kor.  
 Negyedévre... 5 "  
 Vidékre postán szállítva:  
 Egész évre... 24 kor.  
 Negyedévre... 6 "

# TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és  
 ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
 Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására  
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a  
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, május 2.

## Fenyegető veszélyek.

Konstatálhatjuk és pedig a gazdaközön-  
 ség és az egész munkaadó-osztály szo-  
 moruságára, hogy a kormány akciója a  
 szakszervezetek emancipálása tekintet-  
 ben nem volt elég erélyes, nem volt  
 eléggé éber és gyors.

Ennek bizonyítéka, hogy a munkás-  
 osztály a maga szakszervezeteivel ma is  
 a szociáldemokrata párt zsarnoki vezető-  
 sége alatt görnyed s így kénytelen azt  
 tenni, amit Bokányiék diktálnak.

Ezek az urak pedig végleg elhatá-  
 rozta, hogy azon esetre, ha a szava-  
 zati jog kiterjesztését illető törvényjavas-  
 lat nem lesz szájuk ize szerint, arra  
 politikai tömegsztrájkokkal fognak felelni.

Fontosabb ennél a határozat másik  
 része, mely az egész országban kimondja  
 az aratósztrájk szervezését.

Állítjuk, hogy a szociáldemokrata  
 pártvezetőség igenis van azon helyzetben,  
 hogy ha akarja, az ország termelésének  
 egy aratósztrájk szervezése által helyre-  
 hozhatatlan károkat okozzon.

Mivel pedig egészen bizonyos, hogy  
 Andrassy törvényjavaslatával a »Nép-

szava« szerkesztőségében meglegedve  
 lenni nem fognak, az is tiszta igaz, hogy  
 ha a javaslat aratás előtt a ház asz-  
 talára kerül, az aratósztrájk elmaradha-  
 tatlan.

Ez pedig szörnyű következményekkel  
 fog járni az egész termelésre. A rendki-  
 vüli áremelkedések, melyekért ugyancsak  
 a szociáldemokrata izgatásoknak lehe-  
 tünk hálásak, minden téren nagyobbodni  
 fognak s az ipar és kereskedelem pan-  
 gásával oly inségnek fogunk eléje nézni,  
 amilyen minálunk még nem volt.

Lehetetlen, hogy a nemzeti kormány  
 ezzel ne törődne. Ha pedig törődik, le-  
 gyen szives és azt a választási javasla-  
 tot terjessze be olyan időben, mikor Bo-  
 kányiék kísérletei nem fognak oly vég-  
 zetes csapásokat felidézni, mint amilyen-  
 eket kilátásba helyezni szeretnének.

Akik teljesen felelősség nélkül, a már  
 rég túlhaladott erfurti program alapján  
 vezetik nálunk a szociálist, azoknak  
 mindegy a nép nyomora, vagy megélhe-  
 tése. Ők általános felkelést és rombo-  
 lást akarnak. Ők lángba és vérbe foly-  
 tani szeretnék azt a civilizációt, amely  
 magát keresztény jellegéből kiforgatni  
 elég gyáva volt. Nem következetlenség  
 hát részükről, ha az általános nyomor  
 ijesztő képe elől meg nem hátrálnak.

Amde nekünk, akiknek a keresztény  
 elvek még mindig lélek és életadó ele-  
 mek, nekünk akik az országot pénzzel és  
 vérrel, észszel és becsülettel szolgáljuk  
 és fenntartjuk, életérdekünk, hogy kor-  
 mányunk ne hagyjon bennünket ma-  
 gunkra az ámitók és felforgatók ellen  
 való küzdelemben.

Még inkább érdeke a kormánynak,  
 hogy a nemzet bizalmát el ne ve-  
 szítse.

A keresztény irányú sajtó már az  
 elmúlt év őszén elég hangosan rámuta-  
 tott, hogy a szakszervezeteknek a szo-  
 ciáldemokrata pártvezetőséghez semmi  
 köze s hogy a kormánynak a szakszer-  
 vezetek emancipálása eminens feladata.  
 A szakszervezetekben egyenlőképp helye  
 kell hogy legyen minden pártbeli mun-  
 kásnak. Amely szakszervezet magát szo-  
 ciáldemokratának vallja s a pártnak adót  
 fizet, — annak semmi léjoga nem  
 lehet.

Mert ha megengedjük azt, hogy a  
 nemzetgazdaságnak legfontosabb ágazata  
 valamely politikai párt kizárólagos uralma  
 alatt azt tegye, amit neki a pártvezető-  
 ség parancsol, akkor soha nem vagyunk  
 biztosítva a forradalmak és felkelések  
 ellenében és kockára tétetik minden.

Elismeréssel honoráljuk a belügyi

## „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

### A komédiás.

Irta: Vértessy Gyula.

A vizsgálóbíró rágyujtott egy szép sárga  
 trabukkóra s odaszólt az írónoknak:

— Nem kell mindent belevenni a jegy-  
 zőkönyvbe, amit ez a komédiás összekever.  
 Csak a lényeg.

— De kérem tekintetes uram, épp ez a  
 dolog lényege! Nem menteni akarom én magam  
 Csak azt akarom, hogy meg értsék az urak,  
 miért öltem meg a feleségemet.

— Hát beszéljen, bánom is én!

— Csodálatos teremtés volt ő, bíró ur  
 nagyon csodálatos. Máig sem tudom, hogy mi  
 volt: angyal-e, ördög-e? A teste talán mégis az  
 ördögé volt. A lelkébe nem láthattam bele.  
 Mikor kirepült a testéből, azon a kis nyíláson,  
 amelyet az én késem vágott hófehér mellén,  
 még akkor sem láthattam.

Most se tudom fehér volt-e, vagy fekete?  
 Talán majd ha odafent vagy odalent találkozunk,  
 akkor megtudom az igazi színét.

Ő csodálatos teremtés volt, én pedig  
 gyáva és ostoba voltam. De hát hol van az a  
 szerelmes ember, aki elég bátor a lemondás-

hoz és aki elég okos ahhoz, hogy belássa,  
 hogy valaki, akit szeret, nem neki való.

De ha látta volna, bíró ur, milyen szép  
 volt! Milyen szép! A szeme olyan úrtalan,  
 olyan tiszta fényű volt! S a hangja! Mintha  
 tündérharang csengett volna! S a járása, a  
 mozdulata, a tánca: csupa ritmus, csupa költé-  
 szet és mellé csupa érzékizgató, szilaj mámor!  
 A ki látta, elveszítette az eszét. Hát még aki  
 szerette, aki becsületesen lélekkel, túlradó  
 szívvel szerette! Ugy, ahogy én!

És ez az édes, bájos, bűvös teremtés min-  
 dennel és mindenkivel az életben csak játszott.  
 Ugy szöletett, hogy ne tudja az életet komolyan  
 venni egy percig se.

Nem is vette. Játszott a szerelemmel is,  
 ahogy játszott a kis foxterrierjével vagy vala-  
 melyik udvarlójával, vagy velem.

Még talán engem vett volna legkomolyab-  
 ban, ha én nem vettem volna őt ko-olyan. Ha  
 leha szerelemmel közeledtem volna feléje, talán  
 lebilincseltem volna. Hiszen néha olyan igaz  
 szerelemmel közeledett felém, mikor előadás  
 után olyan fáradtan ültem odahaza. Hogy ug-  
 rott a nyakamba, hogy ölelt, csókolt!

Azt hiszem hogy meg kell örülnöm, ha  
 eszembe jut, hogy soha többé nem fog meg-  
 ölelni, megcsókolni.

— Bizony az nem fogja — mormogta a

bíró ur — de hát kedves barátom, akit szeret-  
 tünk, azt nem szoktuk ám lebecézni.

Azért öltem meg, mert szerettem! És mert  
 azt hittem hogy megcsalt.

— Hát még hozzá bizonyítéka sem volt?  
 Csak hitte? pattant fel a bíró ur.

— Csak hittem! Egyre kutattam utána,  
 egyre kételkedtem benne. S mi bizonyítékom  
 volt? Egy csók, amit anyyinak ad egy színészű.  
 Játékból is. Ez volt, semmi egyéb. S az utolsó  
 percben megesküdött, hogy csak engem szeret-  
 tett, nem csalt meg senkivel! Ez az írtozatos!  
 Meg az, hogy én még most sem hiszek neki!  
 Neki, aki haldokolva esküdött!

— Ne szavaljon és ne patetizáljon! Nincs  
 itt publikum. A dologra!

— Hát megöltem! Akasszanak fell vágja  
 oda dacosan és azzal elhallgat.

Hanem később megint csak beszélni kezd:

— Kiállhatatlan, utálatos voltam. Egyre  
 féltékenykedtem. Hát még mikor láttam egy-  
 egy operettben ingerlően szép és szemtelen  
 jelmezeiben! Buja tűzben ragyogott a szeme;  
 mozdulataiban anyyi bűnös kacérság volt és  
 mosolyában, tekintetében anyyi szédítő mámor.

Oh, ilyenkor azt hittem, hogy az a nő  
 megszenteltelenti a művészet templomát!  
 Mert én annak tartottam a szinpadot!

De mikor szóltam neki, kinevetett:

Van szerencsém a n. é. úri közönség szí-  
 ves tudomására hozni, hogy a  
**a legdivatosabb angol szöveteim megérkeztek**, melyből a legelegánsabb  
 ruhákat kedvező feltételek mellett készítek.

## tavaszi idényre

A. n. é. közönség szives támogatásáért esedezve  
 vagyok kiváló tisztelettel

**KISS ISTVAN, angol uri szabó**

— Színház utca 4. (Adorján-palota.) —

kormány akcióját a szakszervezetek megvizsgálása tárgyában. Amde e vizsgálatokat a legtöbb szakszervezet ügyesen kijátszhatja, aminthogy ki is játszotta. A pártadó álcimek alatt tovább is fizettetik s a szakszervezetekben senki sem mer szót emelni a központi pártvezetőség terrorizmusa és telhetetlensége ellen.

A földmivelő munkasokról az a hír, hogy a kijózanodás útján vannak. Ez bizony nem igen felel meg a valóságnak. Legalább is nem annyira, hogy egy aratósztrájk ellen már előre védekezni ne kelljen.

Védekezni kell bizony már jó előre annyival is inkább, mert a szociáldemokrácia felvette a nemzetiségi köpenyegét és mint a nemzetiségi megzabadozója szereti magát mutogatni.

Ha egy aratósztrájkot a nemzetiségi mozgalom is támogat, Isten tudja csak, hol lesz megállapodás.

Ha rendőrséggel, katonasággal és zsandárokkal mindent el lehetne intézni, ha a nemzetiségi mozgalmakat börtönnel és politikai üldözésekkel el lehetne intézni és végleg megoldani, akkor nagyon természetes, nem ijedne meg senki Bokányiék fenyegetéseitől.

De nem ezek azok a tényezők, amelyekkel valamely kérdést megoldani lehet. Ezek csak ideiglenes eszközök lehetnek. A megoldás csak törvényes alapon jöhet létre minden irányban. De a sokat hirdetett és sokat megígért sztrájk törvény sem jött létre, hála a páholyok aknamunkájának.

Ha tehát a kormány a választójogról szóló törvényjavaslatot, bármilyen legyen is az, most mindjárt elő akarja terjeszteni, akkor legalább is jöjjön először az

a bizonyos sztrájk törvény s csak majd ősz felé jöhet a választási törvény.

Előre tudjuk, hogy a politikai szendélyek a forronton túl is emelkedni fognak s a csendes megalkuvás képviselőire nem hallgat majd senki.

A kormány legelső kötelessége a termelés érdekeit is megóvni s a törvényjavaslatok higgadt letárgyalását is biztosítani. A kormány ereje most a nemzet ereje.

Gedeon.

**Az állami tisztviselők fizetése.** A képviselőház pénzügyi bizottsága tegnap ülést tartott, melyen Wekerle Sándor az állami tisztviselők fizetésrendezésére vonatkozó javaslatát terjesztette elő. A miniszter a fizetésrendezésre 8 és fél millió koronát akar a költségvetésben e célra felvenni. A fizetésrendezési javaslat, mely a díjnokokra és szolgákra is kiterjed nagy elismeréssel találkozott minden téren.

## Rendkívüli városi közgyűlés.

— Második és harmadik nap. —

A bettermenről szóló szabályrendelettervezetet pénteken és tegnap, szombaton délután tárgyalta Nagyvárad város közönsége s azt némi módosításokkal elfogadta.

Ugy pénteken, mint szombaton a városatyák csekély számmal jelentek meg a közgyűlésen. Dr. Hoványi Gyula, aki az első napon is majd minden szakaszánál megtette észrevételeit, a későbbi tárgyalások alkalmával is lankadatlan buzgalommal szólalt fel az igazság érvényesülése érdekében.

A két napi tárgyalás alatt a 7. § nál dr. Hoványi Gyula indítványára kimondották, hogy a jogos határozattal megállapított értékemelke-

dés csak a közmunka teljesbefejezése és kivételi költségeinek végleges megállapítása után vethető ki.

Hlatky Endre indítványára pedig bevették a szabályzatba, hogy az értékemelkedés megállapítása ellen 15 napon belül az illető ingatlan tulajdonosnak joga legyen írásban felszólalni.

Dr. Hoványi Gyula indítványára felvették a javaslatba, hogy a forgalmi értékek megbecslése egytelől jövedelmezőségi, másrészt a valószínű érték kellő mérlegelésével, a helyszíni viszonyok beható megfontolásával, lelkiismeretes gondossággal foganatosítandó.

Továbbá olyképp módosították a szabályzat vonatkozó pontját, hogy a betterment bizottság nem öt évre, hanem minden egyes esetben választatik s a bizottság elnökét esetről-esetre saját kebeléből választja.

Lényegesebb módosítás még, hogy a kivetett illeték megfizetése, indokolt esetben 10 évről 15 évre kitolható.

Dr. Hoványi Gyula indítványozta még, hogy a szabályrendelet tíz évig, 1918. január 1-ig birjon érvényesül. Így van a külföldön is s ez idő alatt a tapasztalat megmutatja, hogy mi jó benne s mit kell megváltoztatni.

Dr. Moskovits József pedig azt vitatta, hogy a Pece szabályozását nem lehet a szabályrendelet alá vonni, mert azt már 1888-ban határozta el a város és erre 24,000 koronát összegyűjtöttek.

A közgyűlés azonban egyik indítványt sem fogadta el.

A tegnapi gyűlésen különben letárgyalták és elfogadták az egész szabályrendeletet.

A gyűlés végén dr. Adorján Emil szólalt fel. Kötelességének ismeri, hogy elismerését fejezze ki a szabályrendelet-tervezet két készítéséért. Panaszolta mindég, hogy a közjövödelmek tokozására eszméket nem ad a városi tanács.

— Csak nem játszhatom úgy, mint te! Nem vagyok én drámai színész! Nekünk ingerelni kell! Azért fizetnek! Meg aztán jól is esik látni, hogy bomlanak utánam!

Később aztán rám unt. S a szememre hányt, hogy minek vettem el!

— Elvetted a legnagyobb érdekességemet! Kit érdekel többé egy színész, akinek férje van? Végünk van, ha tudják rólunk, hogy előadás után, odahaza papucsban meg hálókabátban vár a férj. Aki a színpadon hódítani akar annak meg kell őriznie a leányság látszatát. Vagy pedig úgy kell játszania, hogy a férfiak a fejük tetejére álljanak!

— És rossznak is kell lenni, kérdeztem egyszer tőle.

— Dehogy kell. Csak mutatni kell, mintha rosszak lennének! Kacérkodni, ingerelni, hódítani őket! Szeretni, csak téged szeretlek!

Es akkor elhittem neki! Abban a percben! De már a következőben nem. Irtózatossá lett az! S még hozzá az az irtózatossá ellentét, ami köztünk volt a művészeti kérdésekben. Nekem szentség volt a művészet és oltár a színpad; neki kenyérkereset és vidám kacérkodási hely. S mikor néha magasabb művészeti célokról kezdtem előtte beszélni, kikacagott s

felkapva a szoknyáját és mutatva formás lábát, belekezdett valami pikáns kupléba:

— Ez kell a publikumnak, fiam!

— Térjen már végre a dologra.

— Rátérek. Próbánk volt aznap délelőtt.

Az én próbám már elvégződött, de az övé még tartott. A színpad homályos volt s ő nem látta, hogy én ott állok az egyik oldalfal mellett. Nem volt jelenése s nem messze tőlem, a hátulsó színpal mögött beszélgetett azzal az utálatos vörös kritikussal, aki engem mindig levágott, őt pedig mindig dicsérte.

Egészen hozzásimult, a nyakkendőjével babrált és kacagva beszélt neki, hogy én milyen féltékeny vagyok.

— Tudja, kezdek már jólakni vele. Ott is hagyom ha nem becsüli meg magát.

A vérem már akkor kezdett forogni. Hát itt akar hagyni? Jóllakott velem?

Közelebb húzódtam hozzájuk, hogy minden szavukat halljam. A vörös majom cukorral kínálta meg. Bádorgódozóban volt s nem tudták felnyitni. Kést vettek elő s azzal feszegedték. A feleségem leült valami lócára s egyik lábát a másikra téve bontogatni kezdte a dobozt. A férfi eléje térdelt, s a mint a cipőn felül előkandikált a lába, simogatni kezdte.

— De remek lábad van!

Es ő ahelyett, hogy ellökte volna magától azt az embert, hozzáhajlott és megcsókolta.

Ekkor rohantam oda. A férfit arcul ütöttem s ellöktem, az végignyult a földön, az ő kezéből pedig kikaptam a kést és a mellébe dőltem. Az a nyomorult ordítva elszaladt, ő pedig visszaesett ajultan a helyére. De inkább az ijedségtől, mint a fájdalomtól ajult el, mert a seb olyan jelentéktelennek látszott. Mikor magához tért, még mosolyogva mondta:

— Milyen ostoba is vagy!

Az orvos azt állította, hogy egy két nap múlva már játszhat is és még aznap este fellépett a vérmérgezés s másnapra meghalt. Az utolsó szava ez volt:

— Esküszöm, hogy nem csaltalak meg senkivel!

— Es én nem hiszem neki most sem! — ordított fel vadul a rab.

Majd zokogni kezdett és kétségbeesetten nyögdécselt:

— S ha mégis igaz lenne?

— Magára nézve a már teljesen mindegy veté oda a bíró.

# ENERGIN

EGY EGÉSZ DOBOZÁRA 2.50 KORONA.

Kapható a gyógyszerárakban, de biztosan az

ENERGIN VÁLLALATNÁL PÉCSETT,

mely 6 dobozt bérmentesen szállít.

**Leghathatósabb és legizletesebb hizláló és vértisztító szer.**

Számos előkelő orvostanár és szaktekintély által kitűnő eredménnyel kipróbálva!

**GYERMEKEKNÉL:** Sietteti a járást és fogzást, eloszlatja a mirigyeket és az ótvart — biztosítja a csontok és izmok ép fejlődését — javítja és rendezi az emésztést.

**FELNŐTEKNÉL:** Utólráthatlan vérképző, gyengélkedőknél erősítő és mirigyoszlító szer, — melbajosoknál megszünteti az izzadást és elősegíti a gyógyulást.

Ez most ilyen javaslat s első az országban. — Indítványozza Kőszeghy József főmérnökkel szemben az elismerés kifejezését.

Dr. *Hoványi* Gyula helyesli a betterment behozatalát, de a törvényhatóság által el fogadott szabályzatban nem találja meg mindenütt az gagszágot s ezért ő nem járul hozzá az elismerés kifejezéséhez.

Dr. *Moskovits* József elismeri a főmérnök buzgalmát, de szokatlannak tartja, hogy egy szabályrendelet készítéséért a közgyűlés bármelyik hivatalos közegnek elismerését fejezze ki.

Dr. *Adorján* Emil kijelenti, hogy konkrét indítványt nem tett, csak a maga részéről fejezte ki elismerését.

Dr. *Hoványi* Géza azt tartja a legszebb elismerésnek, hogy ez olyan helyről jött, ahonét eddig mindig erősebben bíralták a tanács működését.

*Glacz* Antal főispán pedig azt tartja teljes elismerésnek, hogy kevés módosítással elfogadták a szabályzatot.

Ezzel a három napos közgyűlés véget ért.

## A Polónyi—Lengyel-pör.

A budapesti esküdtbíróóság tárgyaló-termében, két nap óta az ékesszólás, az érvelés fegyvereivel mérkőznek a harcban álló felek. Csütörtökön délután Vázsonyi Vilmos négy órás beszédben tette meg indítványait a bizonyítás kiegészítésére, pénteken délelőtt dr. Balás Elemér ügyész ugyancsak négy órás beszédben, délután pedig Polónyi Géza öt órás beszédben terjesztette elő új bizonyítékait. Tegnap délelőtt ismét Vázsonyi Vilmos beszélt.

### A pénteki tárgyalás.

Zsitvay Leó elnök délelőtt féltizkor nyitja meg a tárgyalást. Felhívja dr. Balás Elemér ügyészt, a közvád képviselőjét, hogy nyilatkozzék a bizonyítás kiegészítéséről.

Dr. Balás Elemér kir. ügyész: Mindazokra az esetekre, amelyekről eddig szó volt, ebben a keretben nem zárkozik el semmiféle bizonyítéktól, mert nem magánérdeket képvisel, csupán a mindenkifölött álló közérdeket. Kéri a bíróságot, hogy a védelem szerint köztudatba átment állítások bizonyítását ne engedje meg. Egyszerű, kósza hírek, pletykák, meg gondolatlanul tett megjegyzések: ezek teszik a köztudatot. Ennek a bizonyítását pedig a törvény is tiltja.

Továbbá dr. Leitner Ernő és Debreczeni Iván, esetleg Falussy Árpád szatmári főispán kihallgatását, Markbreit Sándor birtokost Sándor Pál vallomásra vonatkozólag óhajtja kihallgatni. Markbreit Sándor bizonyítani fogja, hogy Sándor Pál vallomása elfogult volt és nem felelt meg az igazságnak, Kéri Márkus József és Fülepp főpolgármesterek, Bárczy polgármester, Melba főügyész, Toldy főlevéltáros, Magyarevics főorvos, Pesty Frigyes kerületi előjáró kihallgatását, akik bizonyítani fogják, hogy Polónyi sohasem kért tőlük előnyöket, kivételes elbánást, támogatást, szóval olyan szolgálatot, amely a főmagánvádlónak anyagi előnyöket szerzett volna.

Attérve az egyes esetekre, kijelenti, hogy a Beke-ügyben semmi szükség sincs a bizonyítás kiegészítésére.

A Dunagőzhajózási Társaság partbérleti

ügyében már bejelentette az ügyész, hogy a tizezer forintos províziót nem a főmagánvádló, hanem egy tőle egészen távol álló személy kapta. Ennek bizonyítására több okirat és közgyűlési jegyzőkönyv felolvasását kívánja.

A villamos ügyében szintén több okirat és közgyűlési jegyzőkönyv felolvasását kívánja, a melyekkel bizonyítani akarja, hogy Polónyi Géza akkor is támadta a Közuti Vasutat, amikor már megbízták a társaság adóügyének elintézésével.

Azután attér annak a tárgyalására, hogy a bizonyításban szabad-e a kereteken túl menni. Mielőtt beszédének ezt a részét megkezdené, az elnök tíz perc szünetet ad.

Szünet után dr. Balás Elemér ügyész folytatja előadását. Foglalkozik Lengyel Zoltánnal azzal az állításával, hogy ő Halmos János vádjait vette át.

Hosszasan bizonyítja az ügyész, hogy Lengyel Zoltánnak azokon az eseteken kívül, amelyek a »Vádat emelek« című cikkben felhozott, más esetekben nincs joga bizonyítani. Ha a bíróság az ujonnan felhozott esetekben elrendeli a vizsgálatot, akkor azzal kell a vádlottat és védőjét megvádolnia, hogy ki akarnak bujni az ítélet alól.

Vázsonyi és Lengyel egyszerre tessék megjegyzést az ügyész kijelentésére. Az elnököt figyelmessé teszik a halk megjegyzések és arra inti az ügyészt, hogy ezuttal csak a bizonyítás kiegészítésére vonatkozó indítványok megtételéről és azok megokolásáról van szó, tehát ne térjen el a tárgytól.

Vázsonyi Vilmos közbeszól: Ne komédiázzon!

Az ügyész: Tisztelettel tudomásul veszem méltóságod szavait, de ugyanekkor kijelentem, hogy a védő ur azt a kifejezést használta velem szemben, hogy: »Ne komédiázzon!«

Az elnök: Nem hallottam.

Az ügyész: A védő ur bizonyosan nem fogja leragadni. (Vázsonyi igenlően bólint.)

Az elnök: Akkor rendreutasítom a védő urat. Ne tessék ilyen kifejezéseket használni.

Tovább magyarázza, hogy Lengyel Zoltánnak nem lehet megengedni a bizonyítás kiterjesztését.

Utána Polónyi Géza emelkedett szólásra. Arra kérte a bíróságot, hogy hosszabbra tervezett beszédét délután mondhasa el. Az elnök helyt ad a kérelemnek és a tárgyalást délután három óráig felfüggeszti.

Gittinger János esküdt a tárgyalás berekesztése előtt felmentését kérte, családi okokra való hivatkozással. A bíróság teljesítette a kérelmet, Gittingert végleg elbocsátotta és helyébe Lenk Ödön pótesküdtet rendelte be.

### Polónyi beszéde.

Az elnök délután három órakor nyitja meg a folytatólagos tárgyalást.

Polónyi Géza főmagánvádló teszi meg előterjesztését a bizonyítás kiegészítésére. Csatlakozik ahhoz, amit a közvád képviselője előterjesztett. Az ügyésznek hivatalánál fogva helyes az álláspontja, neki mint főmagánvádlónak azonban a hazával, a családjával, a királyiál szemben olyan kötelezettségei vannak, amelyek megkövetelik a vád minden részletére való kiterjeszkedést. It felhozták az új rágalmak egész légióját. Ha ellenzi a bizonyítást, az esküdtek azt gondolnák, hogy mégis csak ludas azokban a dolgokban; ha pedig elrendeli a bíróság az új rágalmakban is a bizonyítást, akkor föl kell függeszteni a tárgyalást, új vizsgálatot kell elrendelni és akkor új tárgyalás alá kerül az ügy.

Új bizonyítékokra hivatkozhatik a véde-

lem, de új tényekre hivatkozni nem szabad s azt a törvény nem engedi meg. Kéri a bíróságot, hogy a bizonyításnak ilyen irányu kiterjesztését ne engedje meg, mert annak az lesz a következménye, hogy egyik esküdtzéki tárgyalás kövei, a másikat és ennek a rágalmazási pörnek sohasem lesz vége.

Azután foglalkozik Halmos János vádjával. Elmondja Halmos János bocsánatkérő nyilatkozatának a történetét és annak következményeit. Kéri dr. Preyer Hugó, dr. Vaszilievics Emil, báró K. as Ivor, Bolgár Ferenc, Abrányi Kornél, dr. Weisz Manó, s ha jónak látják, Wekerle Sándor miniszterelnök kihallgatását, akik a nyilatkozatokra, azoknak történetére és következményeire fognak világosságot deríteni.

Polónyi azután a Beke-ügygel foglalkozik. Elmondja az egész ügy histórikumát. Tanul hivatkozik Molnár Ferenc pöstyéni mozdonyvezetőre, akinek Rudnay Béla volt főkapitány kétezer forintot ígért arra az esetre, ha Beke Erzsébetet ráveszi arra, hogy a gróftal szemben támasztott követeléseiről lemondjon. Kéri Molnár Aladár kihallgatását arra a körülményre, hogy a házkutatás idején Vázsonyi Vilmos volt Beke Erzsébet ügyvédje és ebben a minőségében kétszáz korona honoráriumot kért, de csak száz koronát kapott. S mivel Beke Erzsébet sokallta az ügyvédi díjat, visszavonta az ügyet. A meráni letartóztatásra vonatkozólag több okirat beszerzését kéri, amelyekkel azt kívánja bizonyítani, hogy Beke Erzsébetet följelentés és adatok nélkül tartóztatta le Rudnay Béla. Beke Erzsébet büntetlen előéletű volt s az az üldözés és zaklatás, amelyben része volt, minden tisztességesen érző embert fölháborított. A Nákóval kötött egyezségért a gróftól nem kért s nem kapott semmit, noha abban sem lett volna semmi szokatlan. Mikor már minden okiratot kiadott Bekének és Nákóknak, akkor évek mulva vádolják meg, ily előzmények után azzal, hogy gróf Nákót 50, 100, vagy 200 koronáig megszarolta. Nem beszél erről tovább, mert elfogja a keserűség és nem akar itt érzelgőzni.

Az elnök a magánvádló kérdésére tíz perc szünetet ad.

A szünet után Polónyi Géza kéri Jeszenszky István budapesti közjegyző beidézését, hogy bemutassa azt az okiratot, amelyet gróf Nákó Kálmán és Beke Erzsébet együtt elhelyeztek nála. Dr. Löwengard János ügyvéd és Rudnay Béla kihallgatását ellenzi, mert a büntetőtörvényszék nem bocsátkozhatik Beke Erzsébet női becsületének bírálatába. Kijelenti, hogy Beke Erzsébettől ügyvédi honorárium fejében mindössze 800 koronát kapott. Eötvös Károly tanukihallgatását fölöslegesnek tartja, mert mellékes, hogy elvállalta-e Beke ügyét vagy sem.

Azután a Dunagőzhajózási Társaság ügyét ismerteti. Ehrlich G. Gusztáv kihallgatása ellen tiltakozik, mert az ő vallomását azért kívánja a védelem, hogy megvesztegethető-e vagy nem. Erre a vallomásra nincsen semmi szükség. Nem hihető, hogy megvesztegettek volna, nem is hiszi senki. Elmondja a tizezer forintos provízió történetét. Kijelenti, hogy a társaságtól soha egy fillért sem kapott, sőt szabadjegye sem volt soha. Ennek bizonyítására becsatolja 1895-től kezdődőleg irodája naplókönyvét és kéri Zboray Miklós, Papp László és Hargott Árpád ügyvédek kihallgatását, akik ügyvédsegédei voltak. Még több tanut jelent be, akikkel a közgyűléseken való magatartását akarja bizonyítani.

Foglalkozik azután a Közuti Villamos dolgoval. Ismerteti az ügyvédi rendtartást és megállapítja, hogy ha az ügyvéd törvényhatósági

# Sirolin

Emeli az étvágyt és a tevélyt, megszünteti a köhögést, váladékot, éjjeli izzadást.

## Tüdőbetegségek, hurutok, számar-köhögés, skrofulozis, influenza

ellen számtalan tanár és orvos által naponta ajánva.

Mint hogy értéktelen utánzatokat is kínálnak, kérjen mindenkor „Roche” eredeti csomagolást.

F. Hoffmann-La Roche & Co. Basel (Svájc)

# „Roche”

Roche's original medicine is guaranteed to be the best in the world.

bizottsági tag és közigazgatási ügyeket nem vállal el, becsukhatja az irodáját. Már a hetvenes években képviselte a társaságot s azóta is több, különösen kisajátítási ügyben szerepelt mint ügyvéd. Kéri a becsatolt iratokból annak a megállapítását, hogy 1895-ben képviselte ugyan egy fontos ügyben a társaságot és mégis ekkor foglalt állást a közgyűlésen. — Lengyel Zoltán negyvenézer koronáért bepörölte a társaságot, amelyet én képviseltem. Kiegészítünk kétezer koronában. Hát akkor, amikor megnyerte a negyvenézer koronás pört, csak több honoráriumot érdemelt 2000 koronánál? Majd a villamos-sztrájkra tér át és az akkori magatartását magyarázza. Kéri a sztrájk dolgában adott jogvéleményének a felolvasását. Ennek a jogi véleménynek az lett az eredménye, hogy a belügyminiszter ennek alapján megsemmisítette a főkapitányi rendeletet.

A Cséry-ügyet adja ezután elő. A közgyűlésen a Cséry-téle vállalat mellett harcolt, amely a városra sokkal előnyösebb volt, ugyanarra, hogy az ő állásfoglalása husz év alatt több mint két millió hasznot hozott a fővárosra.

Vázsonyi Vilmos: Mikor bukott meg a vállalat?

Polónyi Géza: Tudtommal sohasem.

Mindössze — folytatta Polónyi — néhány csomó fiatal spárgát kapott ezért ajándékba az öreg Csérytől, pénz vagy egyéb vagyoni előnyt sohasem. Arra, hogy egyik Csérytől sem kapott egy krajcárt sem, tanukul Csernányszky Aladár nyitrai ügyészt, Altöldi Dánielt, Kohn Gábor, Zboray Miklós, Szilárd Ferenc, Várady Károly és Fittler Dezső ügyvédek jelenti be. Bemutatja azoknak az ügyeknek az iratait, amelyekben az idősebb Cséry Lajost képviselte. Ezekért összesen 9200 korona ügyvédi díjat kapott Bárczy István polgármesterre és Festetich tanácsnokra hivatkozik tanukul, hogy Fischer Ignácot, a szemétfuvarozó-vállalat volt üzletvezetőjét kinek a közbenjárására és miért nevezték ki a fővároshoz 3900 forintos állásra.

Polónyi Géza a Gschwindt-ügyben is több okirat felolvasását kéri. Tanuképpen való kihallgatását kívánja Fülepp Kálmán akkori főjegyzőnek és Vasilevits alpolgármesternek, akikkel azt akarja bizonyítani, hogy miképpen jött létre az az okirat, amelyet Gschwindték megbízásából szóló készített a főváros javára.

### Megbíróságolják Lengyelt.

Majd ezeket mondta Polónyi:

— Attérhetnék még annak a bizonyítására, hogy milyen eszközökkel gyűjtöttek ellenem adókat, de most nem teszem.

Lengyel Zoltán közbeszól: Szeretném látni!

Polónyi Géza: Meglátja. Van nálam öt, tíz, husz, vagy akárhány levél, amelyek azt bizonyítják, hogy ágensek jártak az országban és adatokat próbáltak szerezni ellenem. Itt van Bilkei Mihály nyugalmazott királyi ügyész és Gyömörei Félix szolnoki földbirtokos levele, amelyek ezt az állítástomat bizonyítják.

Lengyel Zoltán: Nem igaz! Hazugság, rágalom!

Az elnök: Mit mondott?

Sárkány Lajos bíró és Polónyi Géza ismétlik Lengyel szavait.

Az elnök: Akkor visszavonulunk: ez mégis csak sok.

A bíróság néhány percig tartó tanácskozás után ismét elfoglalja helyét. Az elnök e szavakkal hirdette ki a határozatot:

— Miután a vádlottat többször rendreutasítottam és rá is csöngettem s mégis elkövette a súlyos sértést a főmagánvádló ellen, a bíróság 60 korona rendbírsággal sújtja és ha meg

nem fizetné, három napi elzárásra változtatható át.

Lengyel Zoltán felfolyamodást jelentett be a határozat ellen s bocsánatot kért a bíróságtól, az esküdtektől és a hallgatóságtól, amiért elragadta az indulat heve.

Polónyi azután az újonnan felhozott panamavádakkal foglalkozik és tanukkal, okiratokkal akarja bizonyítani a vádak alaptalanságát.

Mielőtt befejezné beszédét, elmondja, hogy kevéssel a pör tárgyalása előtt fölkereste a képviselőház folyosóján Szász József képviselőt azt mondta, hogy ha a vádbeszédet befejezi, Lengyel Zoltán kezét nyújt neki és bocsánatot kér tőle.

Polónyi erre azt felelte, hogy meg ne próbálja. Ő nem a becsületét keresi, mert el sem veszítette. Neki az országgal, a királlyal és a családjával szemben vannak kötelezettségei, amelyeknek eleget kell tenni. Majd előadja, hogy Rudnay Béla hajszát indított ellene; rendőrtisztviselők pénzért kutattak adatok után.

Az elnök: De azt nem tudja bizonyítani, hogy az összes tisztviselők így dolgoztak. Tessék megnevezni őket, mert különben szigorúban járok el. Ne tessék gyanúsítani. — Vagy ejtse el az egészet, vagy ha nem ejti el, ne csodálja, hogy a védelem a bizonyítás megengedését kéri.

Polónyi Géza: Engem gyanúsítottak, hát csak védhetem magam.

— Megengedem, de nem lehet általánosságban gyanúsítani!

— Csak egy rendőrtisztviselőt említek. A gráci lopást Tisza Kálmán idején a Ház nyilvános ülésén tették szóvá s akkor Tisza jelentette azt ki valótlannak. Új bizonyításokat nem kíván benyújtani, csak akkor ha az esküdtek is úgy óhajtnak.

Ezzel Polónyi félkilenckor befejezte előterjesztését.

Utána Vázsonyi Vilmos akart replikálni, az elnök azonban úgy rendelkezett, hogy este tíz órákor, másfélórai pihenés után folytassák a tárgyalást. Már fölemelkedtek a helyükről, amikor dr. Schwarcz Vilmos esküdt szözlásra jelentkezett:

— Teljesen kimerültem — mondta — nem bírom tovább. En elmegyek.

Az elnök: Felfüggesztem a tárgyalást, Önök között én vagyok a legöregebb s mégis kibírom akár reggelig.

Az elnök végül kihirdeti, hogy a tárgyalást holnap, szombaton délelőtt folytatják.

Vázsonyi beszéde után Polónyi akart beszélni.

Az elnök a törvényre hivatkozva, nem engedheti meg Polónyinak, hogy beszélhessen.

Az esküdtek az elnök felszólítására tanácskozásra vonultak vissza. A tanácskozás idejére az elnök felfüggeszti a tárgyalást.

A szünet után az esküdtek elnöke dr. Schwarcz Vilmos kijelenti, hogy az esküdtek nem kívánják a bizonyítási eljárás kiegészítését.

Zsitvay elnök jelenti, hogy most már a törvényszék feladata lesz a határozatot meghozni.

### A békeproponció.

Zsitvay elnök mielőtt a törvényszék határozathozatal végett visszavonulna, azt a proponciót teszi és kéri f. leket, hogy béküljenek ki. Ennek meggondolására pedig a tárgyalást elhalasztja. Itt ugyan két becsületes politikai férfi áll egymással szemben, akik többet tesznek,

ha békés együttértésben folytatják azt a munkát, melyet e viszálykodással csak gyöngítenek, mintha tovább is megmaradnak ellenfeleknek.

Az elnök proponcióját nagy éljenzéssel fogadták.

A tárgyalást az elnök fél 11 órákor elhalasztotta hétfőre.

## UJDONSÁGOK.

\* **Szmrecsányi püspök születésnapja.** Csendesen, visszavonultan ülte meg tegnap Szmrecsányi Pál püspök születésének hatvankettedik évfordulóját. Az egyházmegye minden fiának szívéből fakad az őszinte ima, adja Isten, hogy a szeretett főpásztor sok évfordulót érjen meg jó egészségben.

\* **A főispán szabadságon.** Glac Antal főispán ma négy heti tartózkodásra Budapestre, a Császár-fürdőbe utazott.

\* **Elismerés a váradi káptalannak.** Nem régiben megemlékeztünk arról, hogy a legelső gazdasági szaklapok kiváló dicsérettel halmozták el a váradi káptalannal meghonosított gazdasági rendszert. Most pedig arról értesülünk, hogy a Magyar Gazda- és Erdőtiszttek Országos Egyesülete közgyűlésének határozata alapján a következő átiratot intézte a nagyváradi latin szertartású káptalanhoz: A Magyar Gazdatiszték- és Erdőtiszttek Országos Egyesülete legutóbb tartott évi rendes közgyűlése megbeszélés tárgyává tette azt a gazdasági kezelési rendszert, melyet a főtisztelendő és méltóságos káptalan a tulajdonát képező uradalmaiban ezeltű mintegy tíz évvel meghonosított s melynek révén nemcsak birtokainak jövedelmezőségét fokozta, de gazdatisztjei számára is biztos és anyagi gondoktól ment egzisztenciát teremtett. Egyesületünk közgyűlése egyhangulag kimondotta, hogy a magyar gazdatisztikar nevében jegyzőkönyvileg a legteljesebb elismerésének, mély tiszteletének és hálájának ad kifejezést a felett, hogy a főtisztelendő és méltóságos káptalan az uradalmaiban alkalmazott gazdatisztjeiről ily nemesen gondoskodik, egyuttal a főpapságnak és hazánk nagybirtokosainak példát nyújtott arra, hogy mikép lehetséges minden uradalmat akként kezelni, hogy az tulajdonosának az eddigénél nagyobb jövedelmet biztosítson s hogy a birtokok bérbeadása elkerülhető legyen, ami ugy közgazdasági, mint a gazdatiszték egzisztenciájának biztosítása szempontjából elsőrangú fontossággal bíró körülmény. Amidőn egyesületünk közgyűlésének ezen egyhangulag hozott határozatát a főtisztelendő és méltóságos káptalan nagybecsű tndomására hozni szerencsénk van, szabadjon egyuttal a magunk részéről is a főtisztelendő és méltóságos káptalannak őszinte és mély tiszteletünket nyilvánítanunk. A Magyar Gazdatiszték és Erdőtiszttek Országos Egyesülete nevében: Bujanovics Sándor elnök, Jeszenszky Pál igazgató.

**Az Érmelléki Kereskedelmi Részvénytársaság  
borkiviteli osztálya ajánlja tisztán kezelt hogyi borait.**

\* **A választók névjegyzéke.** Nagyvárad város központi választmánya tegnap tartott ülésén állította össze Nagyvárad város 1909. évi névjegyzékét. A két helyen felvette neveit, az egyik városrész névjegyzékéből törölték a más városrészbe költözötteket a mostani lakhelyüknek megfelelőleg iktatták be; törölték a felvett külföldieket és akik időközben elhaláltak. A megállapított névjegyzéket közszemlére teszik ki május 5-től 25-ig s 5-től 15-ig a felszólamlások, 15-től 25-ig pedig a felszólamlások elleni észrevételek nyújtandók be.

\* **Az ügyvédi kamarai választás.** Ma délelőtt 10 órakor a városháza tanácstermében tartja közgyűlését az ügyvédi kamara. Erre a közgyűlésre azért volt szükség, mert a két hónap előtti közgyűlés nem volt határozatképes. A mai közgyűlés legfontosabb tárgya a tisztikar és a választmány megválasztása. A tisztikar megbízatását körülbelül egyhangulag fogják megújítani s így ismét Hlatky Endre lesz az elnök, dr. Berkovits Ferenc az alelnök, dr. Schweiger Ede a titkár, Szacsvey Akos az ügyész és Ficzek Lajos a pénztárnok. A választmánynál ellenben változás várható. A választmány eddigi tagjai a következők: Frankó Endre, Kováts Béla, Jancsó Dezső, dr. Fássy Lajos, dr. Márkus László, Rádl Ödön, dr. Thury Kálmán, dr. Wallner Ödön, Zigre Miklós, dr. Várady Zsigmond, Mihelty Adolf, dr. Mihelty Lajos. Ezek közül Rádl Ödön helye megüresedik, mivel a kiváló kriminálisztát a kuriánál szerzett ügyvédi fejelemi tanács tagjává nevezték ki. Más tekintetben is történhetik változás. Tegnap az összes ügyvédek zárt borítékban névsórt kaptak, a mely több új nevet tartalmaz. Van azonban egy másik lista is, amelynek nagy többségre van kilátása. Ebben is van néhány új név. A választás küzdelmesnek ígérkezik.

\* **A fő-utcai aszfalt.** A nagyvárad villamos vasut Rákóczi-uti vonala mentén az aszfaltot állandóan javítani kell. A javítási költségeket azonban sem a vasúttársaság, sem az aszfaltársaság nem akarta elvállalni. A sinek mentén a villamos vasut tartozik a burkolatot fentartani, de a vasut társaság azt állította, hogy a folytonos hiba azért van, mert rossz az aszfalt, míg az aszfalt társaság a vasut alépítményét tartotta rossznak. A polgármesternek most sikerült egyezséget létrehozni a két társaság között. A vasut ugyanis évenként 1500 koronát fizet s ezért az aszfalt társaság köteles jókarban tartani a burkolatot. A szerződést beterjesztik a városi közgyűlés elé.

\* **Pázmányék szabadlában.** Az ismeretes zsarolási kísérlet ügyében érdekelt Pázmányékról megint beszél a fáma. A két nő zsarolási terve — mint tudjuk — hajótörést szenvedett, mert Fetser püspök nem engedte magát megszaroltatni és a bíróságnál keresett menedéket ellene. A nagyvárad rendőrség bünyűügyi osztálya alapos nyomozás után beigazolta, hogy Pázmányék a püspököt meg akarták zsa-

rolni s mivel sem rendes foglalkozásuk, sem állandó lakhelyük nincs és az elkövetett véttségért járó büntetés sulya feltételezhetővé teszi, hogy a két asszony az igazságszolgáltatás elől megszökik, letartóztatta őket. A két asszonyt az ügyészségre kísérték, ahol dr. Baróthy Pál királyi ügyész tette meg az indítványt a vizsgálóbíróságnál a letartóztatott asszonyokra vonatkozólag. Az ügyész azt indítványozta, hogy a letartóztatta ott asszonyok továbbra is maradjanak fogságban. Ugyanis a királyi ügyész áttanulmányozta az ügyet és az iratokból megállapította, hogy Pázmányéknál fennforog, tényleg mindaz, ami a további fogságban tartást megkívánja. A vizsgálat beigazolta, hogy Pázmányéknak nincs rendes foglalkozásuk. Állandóan segélyt kérő leveleket írnak s abból tartják fenn magukat, amit ezek után kapnak. Pázmány Mária anyja ugyan kap valami kevés kegydíjat, ez azonban még nem elegendő egy három tagú család fenntartásához. Beigazolást nyert az is, és az ügyész álláspontja az, hogy Pázmányék — mióta Pecsészőlősről bejöttek egy hónapos szabadlában laknak, melyért még bért sem fizetnek. A házbért a bíróság által megítélt havi 200 koronából akarták fizetni. Ez azonban meghiúsult és így most már az eddigi gyöngye támpont, az ugynevezett rendes lakás is elveszett. Az ügyész ezek alapján tette is meg előterjesztését. Dr. Szegedy Lajos vizsgálóbíró helyettes az ügyész előterjesztését nem fogadta el és ennek elutasításával Pázmányék szabadlára helyezését rendelte el. A vizsgálóbíró még tegnapelőtt este tudatta határozatát az ügyésszel, a k annak alapján a két letartóztatott asszonyt szabadlára helyezte. A vizsgálóbíró azzal indokolja határozatát, hogy a fent ismertetett lakás rendes lakhelyül tekintendő s a jövedelem is özv. Pázmányé kegydíjában elfogadható alapot talál. A vizsgálóbírónak ezen határozata ellen dr. Baróthy Pál királyi ügyész felfolyamodással élt és az ügy a vádtanács elé fog kerülni, mely legközelebb fog dönteni az ügyben.

\* **Csillaghullás.** A hivatalos lap folyótól közli a katonai kinevezéseket, melyek közül bennünket a következők érdekelnek: a 37. gyalogezredben 1. oszt. századossá lépett elő Bázsel Aurél, löhadnagygyá Plattner János, Schmidt Rezső, Czant Emil, Machytka József, Meister Frigyes, Stochmal Iózséf.

\* **A kórház költségvetése.** Dr. Fráter Imre megyei kórházi igazgató főorvos tegnap terjesztette be 1909 évi költségvetését a kórházra vonatkozólag. A költségvetésben 426,277 korona van felvéve a jövő évi szükségletekre.

\* **Előléptetett vasutasok.** A Magyar Királyi Államvasutaknál május 1-től néhány száz tisztviselő lépett elő s neveztetett ki Ezek között Nagyváradról három tisztviselő lépett elő és pedig Tolnay Miklós főmérnök a VI. fizetési osztály 2-ik fizetési fokozatából az első fokozatba; Döme Tivadar hivatalnok a VIII. fizetési osztály harmadik fizetési fokozatából a második fizetési fokozatba; Tanay Béla hivatalnok a IX. fizetési osztály első fizetési fokozatából a VIII. fizetési osztály harmadik fokozatába.

\* **Halálozás.** Spetkó József volt iparos polgár élete 54. évében, hosszas szenvedés után elhalt. Temetése holnap, május 4-én délután 4 órakor lesz a kórház-utcai elmeógyógyintézetből.

\* **Kápolnay Gyula nyugdíjazása.** Harminc évi szolgálat után tegnap szolgálatképtelenség címén nyugdíjazta a bizottság Kápolnay Gyula rendőrbiztost. Kápolnay évtizedekig buzgó tisztviselője volt Nagyvárad városának, az utóbbi években azonban súlyos betegség támadta meg s emiatt nem tudta szolgálatát teljesíteni.

\* **A szocialisták napja.** A tegnapelőtti szocialista tüntetés nagyon gyengén sikerült, alig két-három százan vettek részt, aminek oka az is volt, hogy valahára a várad rendőrség is komolyan vette a dolgot s nem engedte azokat a feliratokat, amelyek másokat sértettek. A vörös zászlókat azonban most is megengedte. A szocialisták meg voltak lepelve a rendőrség szokatlan erélyétől, melynek torrása a belügyminiszteri utasítás. Meglepetésüknek sokan így adtak kifejezést:

— Még ordítani se lehet?! Hát akkor minek legyenek demokrata! Mondták a párt-hívek és sokan ott hagyták a tábort.

A jól megcsappant tábor aztán felvonult. A rendet 15 lovasrendőr tartotta fenn. Mikor a menet a Kert-utcára ért, akkor velük szembe jött kocsival Vincze csendőrhadnagy. A demokraták kiabálni kezdtek:

— Alljon meg!

— Ráér várni!

A kocsi tovább ment. Erre többen megfogták a ló kantárszarát és megállították a kocsit. A csendőrhadnagy azt híván, hogy inzultálni akarják rendőrért kiáltott, amit Réz mikor meghallott azonnal megállította a menetet és kardlappal visszazoritotta a zajongókat. A demokraták látva azt, hogy így esetleg fel fogják oszlatni a menetet megfogadták, hogy nem tesznek semmi olyast ami a közrendbe ütközik. Egy üres gyászkocsival is találkoztak, mire megjegyezték, hogy most temetik az általános választói jogot. A menet ezután tovább vonult a Rhédey-kertbe, ahol a titkár tartott beszédet az általános választói jogról. Javasolta a titkár, hogy az esetben ha az általános választói jog nem lesz rájuk nézve kielégítő, lépjenek egyszerre általános sztrájkba.

\* **Elhunyt főjegyző.** Mint őszinte részvétellel értesülünk, Kovásznay Akos nagylétei főjegyző tegnapelőtti délután hirtelen elhunyt. A főjegyző még hazulról egészségesen távozott s az indóháznál egyszerre szívizélhűdés következtében elhunyt. A főjegyző halála nagy részvétet keltett mindenfelé, mert az elhunyt úgy hivatalában, mint a magánéletben igen sok olyan cselekedetet művelt, mely nagy előnyére vált a hivatalnak és a társadalomnak. Az elhunyt főjegyző temetése ma d. e. lesz. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán várad-olasz plébános fogja végezni, aki már ki is utazott Nagylétára.

\* **A trachoma.** Az Amerikából behurcolt trachoma most ujabban megint jelentkezett. A legutolsó eset Erselinden lett megállapítva, ahol

## Agárdi István mázoló és butorfestő az Emke-palota alatt.

Elvállalok minden e szakmába vágó munkákat szép, finom s a legjutányosabb árak mellett elkészíteni, különösen butorfestésekre igen nagy suly fektetek, nem különben épületmunkákra és berendezésekre is.

Ezenkívül nálam házi szükségletekhez kívánandó színekben különféle olajba tört festékek is kaphatók, melyeket annyival is inkább előnyösebb nálam beszerezni, hogy minden további piszkolódás, keverés kikerülésével használni lehet.

A nagyérdemű közönség jóindulatu pártfogását és bizalmát, melyet eddig irányomban tanusított, úgy ezután is kiérdemelni óhajtom.

Ugyanitt tisztességes családból származó 1—2 fű tanuló felvétetik, fizetéssel avagy teljes ellátással. (Lehet vidéki is.)

189

Tisztelettel

Agárdi István, mázoló és butorfestő.

három egyéni konstatació a trachomát. Az esetről azonnal jelentést tettek dr. Derne Béla járási orvosnak, aki kiszállott a helyszínére. A vizsgálat megindult. A bagaméri trachoma csak nagyon nehezen kezd szűnni. Eddig mindössze két egyén gyógyult meg. A többi még gyógykezelés alatt van.

**\* Élethalál harc egy lóval.** Tegnap délelőtti borzalmas harc folyt le a Boney-kut melletti téren. Egy ménlovas katona valóságos élethalál harcot vívott egy lóval, mely őt a harc folyamán örökre nyomorékká tette. A borzalmas dolognak egyik szemtanúja a következőket jelenti nekünk. A ménlovasok pár nappal ezelőtt távoztak el Nagyváradról. Az idehaza maradt lovasok között van Szántó István káplár is, aki tegnap másodmagával két ménlovat vitt ki a lovagló térre, hogy azokat ott dresszírozzák. A két ló az egész lóállományban a legveszedelmesebb. A lovasok külön zárva tartják őket és még így is veszélyes a megközelítése. A két lovat tegnap reggel, mikor a térre kivezették, jó nagy távolságban tartották egymástól. A lovak közül az egyik, amelyet Szántó István lovagolt, egyszerre ágaszkodni kezdett s addig ficánkolt, míg ledobta magáról a lovast. A szerencsétlen ember a földre esett, a ló nem engedte felkelni az embert, hanem fogával annak térdét fogta át s a levegőbe emelve visszadobta. Ezután a lovasnak mellére térdelt a ló s fogával harapdálni kezdte a lovast. A borzalmas helyzetbe jutott embernél nem volt semmi, amivel el tudta volna háritani a lovat. Rugta s kezével ütötte a lovat. Egyenlőtlen volt a harc, míg végre egy ott lévő ember a másik lovast figyelmeztette a túsára. A lovas azonnal segítségére sietett társának éppen az utolsó pillanatban. A lovas egy hatalmas dorongot tört ki egy kerítésből és azzal főbeütötte a veszedelmes lovat. A ló az ütéstől összerogyott és kiadta páráját. Szántó István borzalmasan össze volt harapdálva s a nagy vérvesztés következtében ájultan feküdt a földön. Az esetről értesítették a katonai csapatkórházat, honnan a betegápolók azonnal kiszállottak s Szántó Istvánt a kórházba vitték.

**\* Tíz ezer korona omnibusz-lovakra.** Nagyvárad város tanácsának Komlóssy József gazd. tanácsnok szóbeli előterjesztést tett, hogy a városnak hagyományozott Rimanóczy-szálloda omnibusz kocsijának vontatására használt lovak nagyon silányak s új lovak beszerzésére tízezer koronát szavazzon meg a tanács. A tanács tagjai az összeget meg is szavazták s Komlóssy József tanácsnok Ersekujvárra utazott a lovak beszerzése végett. Vajjon hány lovat akarnak beszerezni ebből a horribilis összegből?

**\* Május a fürdőkben.** A virágfakasztó május meghozta a fürdőknek is a szezon. A Püspök-fürdő teljes pompájában diszlik. Kernács János bérlő gondoskodott, hogy a szezonra vendégei a pompás fürdő mellett minden kényelmet felleljenek. A remek park gondosan rendezve van. Vendégek már az elmúlt hónapban is sokan voltak s jelenleg is nagyszámu előkelő közönség élvezi a pompás fürdő jótékony hatását, az ózondus levegőjű szép erdőt és Kernács János messzeföldön híres konyháját és italait. — A Félix-fürdőben is élénk, vigélet van. Bár még a főszezon nem következett be, már is sok a fürdőző, kiket a páratlan gyógyhatású kénesvíz, s a szép fürdő kényelmet nyújtó berendezése, pompás erdője vonzott a remek helyre. Komzsik Atajos bérlő, hogy az évről-évre tapasztalható lakás hiányon segítsen, egy teljes kényelemmel berendezett új

szállodát építtetett, amelyet már el is foglalt a közönség. A jelenlegi állandó fürdővendégek névsorából a következőket adjuk:

Haraszi Károly és neje kávéháztulajdonos Berlin, Hradzil József vendéglős Berlin, Szokolay István jegyző és neje Paptamási, Sztantis János és neje földbirtokos Szabadka, Bitzy János főerdész és neje Rév, Tözsér József vendéglős Berettyóújfalun, Kocsis Béla gyógyszerész, Bozóky Béla Nagyvárad. Ungváry Imre nyug. jegyző és neje Hegyközkovácsi. Molnár János gyógyszerész Nagyvárad, Kiss György építész és neje Margitta, Freiberger Mártonné kávéháztulajdonos Békéscsaba, Supkégi Mihály földbirtokos Szemlak, Tóth Dániel kereskedő Gyoma, Szabó Józsefné collégiumi gazda neje Debrecen, Leitmann Mihály vendéglős Kolozsvár, Vilmányi Imréné magánzónó Érmihályfalva, Murvay Lajos földbirtokos Debrecen, Elhel Gyuláné ügyvéd neje és leánya Kismarja, özv. Kertes Gyuláné és fia földbirtokos Gavidia.

**\* Államsorsjáték.** A legközelebbi államsorsjáték (XXVI. államsorsjáték közös katonai jótékonycélokra) számos magas nyeresémmel és nagyon kedvező játéktervvel tűnik ki, mely körülmény nagyon elősegíti ezen vállalat kedveltségét annál is inkább, minthogy a humánus célok, melyeknek elősegítésére fordítatik ezen sorsjáték jövedelme, közérdekeknek vannak elismerve. Ezen sorsjegyek huzása május 14-ére van kitűzve. Terveztük 18.390 nyeresémmel több mint egy félmillió korona összegben. Egy sorsjegy ára 4 korona.

**\* Olvasóink figyelmét** felhívjuk lapunk mai számában megjelent »Sirolin« hirdetésre.

**X MOLNAR H.** Bémer-téri cukrászdájában állandóan 2-szer naponta friss Mignon kávéhoz való sütemények és tea-sütemény kapható. Telefon 395.

**X A mostanában** lefolyt m. kir. szab. XXI. sorsjátékra tett visszapillantás jellemző tanulságot nyújtja annak, hogy azon körülbelül 33 millió koronára tehető összeg, melyet az osztályosorsjáték évente nyeresémmel fejében kifizet, miként osztódik el az ország minden vidékére, vagyontalan embereket téve gazdaggá; fokozott mértékben igazolja ezt éppen a most lefolyt XXI. sorsjáték. A 600 000 koronás nagy jutalom Szabadkára került; a 400 000 koronás első főnyeresémmet Szolnokon nyerték; a 200 000 koronás nagy nyeresémmel és 100 000 koronás főnyeresémmel, ugyisint az 50 000 és 60 000 koronás főnyeresémmel Budapesten kerültek kiosztásra; a 80 000 koronás nagy főnyeresémmel Nyiregyháznak jutott, a 40 000 koronás főnyeresémmel Kassa kapta; Pozsony is részes a nyeresémmel 30 000 és 20 000 koronás összegekkel. Számos jelentékeny nyeresémmel került még az ország különböző vidékeire fentiek kivül. Mérlegelve azon körülményt, hogy a sorsjegyek legnagyobb része  $\frac{1}{8}$  és  $\frac{1}{4}$ -es besztásban kerül kibocsátásra, megközelítőleg fogalmat alkothatni arról, hány ember lett szerencsés ily főnyeresémmel révén.

## SZINHÁZ.

### Heti műsor.

Vasárnap d. u.: Milliárdos kisasszony, este: Két házasság. (Cs. Orosz Adrienne drámája a szerző felléptével.)

Hétfő: Két házasság.

Kedd: Két házasság.

Szerda: Két házasság.

Csütörtök: Három feleség. (Lehár új operettje. Bemutató)

Péntek: Három feleség.

Szombat: Három feleség.

Vasárnap délután: Nagymama.

este: Aranyvirág.

**Érdekes színházi este.** A kényes izlésű nagyváradai közönség részére is finom, ritka él-

vezetet ígér a ma esti premier, amelyet érdekes eseménynyé avat az a körülmény, hogy a bemutatóra kerülő darab egyik főszerepét maga a szerző fogja játszani. Az illusztris szerző pedig az újabb magyar irodalom egyik ismert alakja Csicseri Orosz Adrienne, akinek több regénye keltett már feltűnést. Cs. Orosz Adrienne Két házasság címen mélyhatású, izgató drámát írt, amely a modern, vérző élet egy nagy problémáját állítja szerencsés kézzel s erős írói készséggel a színpad világításába. Két házasság-ban, amely hétfőn, kedden és szerdán is előadásra kerül, Hevesi Mariska, Tóth Elek, Pogány Janka, Beregi Sándor és Sik Rezső kezebe jutottak a jelentősebb szerepek.

## EGYESÜLETEK.

**A Nagyváradai Kereskedelmi Csarnoknak** 1908. május 3-ára meghirdetett rendes közgyűlést a választmány mai napon tartott ülésében f. hó 10-ik napjára halasztotta, amelyre a társulat rendes tagjai külön meghívót fognak kapni. Nagyvárad, 1908. május 1-én Dr. Hoványi Géza, alelnök.

## IRODALOM.

### A Szent István társulat LIV. közgyűlése.

Az országnak az Akadémia után legrégebb és legelső irodalmi társulata a Szent István társulat e hónapban fogja megtartani ötvennegyedik közgyűlést.

A közgyűlés május 7-én lesz megtartva Budapesten a társulat disztermében. A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Szentmise a diszterem oltáránál.
2. Elnöki megnyitó beszéd: tartja Nagym. és Ftó dr. Hornig Károly báró, veszprémi püspök.
3. Alelnöki jelenés.
4. Igazgató jelentés.
5. Az 1907. évi zárószámadások és vagyonomérleg megvizsgálása s a fölmentvény megadása.
6. Az 1908. évi költségvetés megállapítása.
7. Az igazgató-választmány kiegészítése.
8. A számvizsgáló-bizottság kiküldése.
9. A Tud. és Irod. Osztály új tagjainak kihirdetése.
10. Esetleges indítványok.

## TANÜGY.

### Évzáróvizsga a pincériskolában.

Fényes eredménnyel zárta be ápril 30-án II-ik tanévét a pincértanulók szakiskolája, melyet a vendéglős ipartársulat tart fenn. Az iskolaszéki elnök Lukács Odön városi tanácsos. A vizsgálat is igazolta, hogy ezen gyakorlati iskola felállítására mily szükség volt. Ma még az utóbbi évek pincér-sztrájkjai s egyéb okok miatt bár a tanulók száma nem nagy, de szaporodóban van.

A tanulók nem változtatják folyton már — mint kezdetben — főnöküket és előadásokat mi dvégig szorgalmasan látogatták. Mindenből, de különösen meglepő volt az eredmény a francia és német társalgásban és a felszolgálás terén, mely tárgyak tanítása a közönség kényelme és az idegenforgalom megteremtése szempontjából igen fontos.

**Az iskolaszék ülése.** Nagyvárad városi közszéki iskolaszékének tagjait a városi bi-

zottsági termében május hó 4-ikén hétfőn d. u. 4 órakor tartandó rendes havi gyűlésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1908. április 23. Rimler Károly, polgármester, iskolaszéki elnök.

## TÁVIRATOK.

### Türr haldoklik.

**Budapest, május 2.** Mire e sorok napvilágot látnak, Türr tábornok már alig lesz életben. Déli 12 órakor Müller és Farkas tanárok az agónia beálltát konstataáltak és lapunk zártakor azt az értesítést kaptuk, hogy a tábornok utolsó perceit éli. A haldokló mellett ott van leánya, Földváryné, Kossuth Ferenc, Pulszky Garibaldi, Hampelné Pulszky Polyxema, Gonda Béla miniszteri tanácsos és Gerster Lajos, a tábornok régi meghitt barátja. A haldokló tábornok fél 1 órakor fölvette az utolsó kenetet. A tábornok halála elkerülhetetlen. Az orvosok azt tartják, hogy eddig is csak azért nem következett az be, mert a tábornok igen erős szervezetű ember.

### A zágrábi egyetem.

**Zágráb, máj. 2.** Az egyetem rektorának intézkedése, amelylyel az egyetemet május hónapra bezárta, nagyon felizgatta az egyetemi hallgatókat, akik a tegnapi tartott tiltakozó gyűlésen egyhangulag elhatározták, hogy elhagyják az egyetemet. Ezt a tiltakozást 900-an irták alá. A diákok legnagyobb része már tegnap elutazott.

### Megérdemelt büntett.

**Bécs, máj. 2** A Szentmihály templomban tegnap kínos jelenet történt. A mikor a pap befejezte szónoklatát s e szavakat mondta: »Van még Isten az égben. A hallgatók közül egy ember elkiáltotta magát: »Nincsen Isten az égben.« A közönség ráverette magát és félholtra verte, később bejöttek a rendőrök, kik letartóztatták ezt az embert, akit a vallásháborítás miatt átadtak a büntető törvényszéknek.

## IPARÜGYEK.

### Az ipartestület ülése.

A nagyváradai ipartestület rendes előjárói ülését a folyó év április hó 30-ik napján d. u. 5 órakor tartotta meg az ipartestület helyiségében.

A ülés megnyitása után olvastatott az elnöki jelentés, melyben tudomására hozza az előjáróságnak, hogy az új ipartörvény érdekében ez ideig semmi intézkedést nem tett, mert a törvénynek csak egyik része van meg s így ha ezt vennék bírálathoz, míg a másik rész meg nem jelent, csak hiábavaló munkát végeznének, mivel az érdemleges véleményadás csak akkor lehet sikeres, ha az egész anyag kezeink között lesz.

Az azonban leplezetlenül állítja, hogy a kezeink közt lévő szakasz halmaza iparosaink a legnagyobb elégedetlenséggel fogadták, mert az iparos érdekét előmozdító kérdések e műben fel nem találhatók. Fokozza ezt az elégedetlenséget az a nagyfokú csalódás, amely iparosainkat a betegítő törvénnyel érte, amely ma az egész ország iparosait valóságosan elégedetlen lázban tartja, mert ez a törvény oly

nagy fokú megterhelést rótt a munkaadók vállaira, amely az iparosokat tönkremenés folytán megfogja tizedelni. Tudomására esett, hogy az országos ipartestület szövetsége a közel jövőben a fent jelzett két ügyben országos ülést fog a székes fővárosban tartani és mert e gyűlésen kell, hogy testületünk képviselve legyen kéri, hogy előjárói tag küldessék ki. Az elnöki jelentés egyhangulag tudomásul vétetik és a székes fővárosban tartandó gyűlésre Tátray Sándor előjárói tag küldetik ki.

Ezután Ungerleider Mór előjáró szólal fel a betegítő pénztárnál előforduló visszas helyzetre vonatkozólag. Elnök felvilágosítja a felszólalót, hogy jelenleg ez ügyben intézkedni még nem lehet, de annak idején mindent el fog követni, hogy azon visszas helyzet megszüntetessék.

A nagyváradai ipartestület ifjusága egyesületnek és a kath. legényegyletnek köszönő átirata, Fehérvári Dezső bádógos iparos ötven korona adománya tudomásul vétetett.

Heidelberg Ferenc agg iparos a folyó évi június hó elsejétől a menházba felvétetett.

Elnök tudatja, hogy a tagdíj hátralékok napról-napra szaporodnak és oly tagok is hátrányban vannak, kik fizetőképeseek, miért is május hóban a hivatali szolgát kiküldi, hogy a hátralékos iparosokat keressék fel és szólítsa fel a fizetésre és ha ez eredménnyel nem járna úgy a nem fizető hátralékosok ellen a végrehajtási eljárást fogja folyamatba tétetni.

## NYILTÉR.

### Dr. DÖRI ISTVÁN

városi tiszti alügyész

ügyvédi irodáját meg-

nyitotta,

lakása a Szilágyi Dezső utca 7.

### Dr. Szilágyi (Waldmann) Géza

ügyvédi irodáját

Nagyváradon Szt. László-tér  
16 szám alatt megnyitotta.

### GLEICHENBERG KLIMATIKUS GYÓGYHELY.

Stájerország.

Nyári évad: Május 15-től október 1 ig

Főalpin jellegű legkedvezőbb klimatikus viszonyok.

Gyógyjavallatok: légzőszervek, (hurut, asztma, emphysema), szívizom betegségei, idegbajok, rekonvalescentia.

Gyógyszerek: inhalációs és pneumo-terapie, szén-savas fürdők, hidegvízgyógyintézet, gyógygimnasztika, napfürdők stb.

Gyógyforrások: Konstantin, Emma-forrás, Jánosai kut, Klausenforrás.

Gazdagon illusztrált prospektusokat küld, lakás- és kocsikról gondoskodik a fürdőigazgatóság.

## Igazságszolgáltatás.

### A dánosi bünpor.

I.

A szorongás megcsappant már a teremben.

Tíz óra felé az elnök folytatólag megnyitja a tárgyalást. Jelenti, hogy az egyik esküdt rosszul lett a sok gyilkosságtól, amit ezen a tárgyaláson hallott. Mares Gyulát tehát fölmenti az elnök esküdti tiszte alól. Helyettesítésről nem kellett gondoskodni, mert a pótesküdt volt Mares Gyula.

Fogarassy őrmester kiegészíti előző vallomásait. Dékány Sándor parasztleány is segített a nyomozásban. Vallják, hogy Tutánál volt a bűnjelek között megtalált revolver.

### Tana Józsefné.

Tana Józsefné harminchatesztendős nyár-egyházi földmivelő felesége.

Pestről jött haza és látott is a falu szélén egy egész karavánt, az asszonyok a lábukat göngyölítették sarga ronggyal.

— Megismerné a fiatalembert?

Az asszony Kunára mutat.

### Gulyás Mihályné.

A házuk előtt több cigány ment el, kik közül Surányi Csoroszlyára ismer, aki dühösen tiltakozik.

Az elnök délben szünetet rendel el, azután beidézi még egyszer Lakatos Rózát, aki Dinnyés András 34 éves szabadszállási parasztemberrel szebesitenek.

II.

A tizedik tárgyalási napon még mindig ugyanaz az érdeklődés, amely volt kezdetben. Fél tíz órakor az elnöki csengő jelzi kezdetét a tárgyalásnak.

Cserneczky Lajos az elnök kérdésére elmondja, hogy a fiatalabb két Ratael ott volt nála, hogy egy rossz lovukat becseréljék. Rövid ideig voltak csak ott.

Pap Józsefné a következő tanu, akit Szembesítenek az öreg Rataellel, aki tegnap azt vallotta, hogy egy kilencéves fiu volt a beteg.

Szünet után a tanukat meghiteltették.

Elnök a tárgyalást fél 1 órakor hétfőig felfüggeszti.

A szerkesztőségét felülvizsgálta

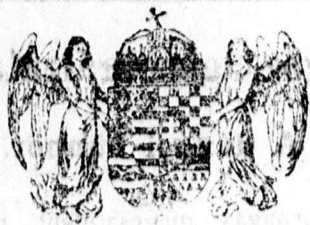
Dr. VUOSKICS GYULA.



### Meghonosított

francia szőlőfajokból

szüretelt és gondosabban, mint saját honában kezelt borokból összeállítva, természetes, hogy minősége a drága francia pezsgőkkel egyenértékű. Kapható minden elsőrangú fűszerkereskedésben, kávéházban és vendéglőben.



# Hirdetmény.

Ezennel közhirrre tételik, hogy miután a **Magyar Királyi Pénzügyminiszterium** ellenőrző közegei a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték (**XXII. sorsjáték**) I. osztályára szóló sorsjegyeket felülvizsgálták, azok a főárusítóknak árusítás végett kiadattak.

Az I. osztály huzása **1908. május hó 21. és 23-án** tartatik meg. A huzások a **Magyar királyi állami ellenőrző hatóság** és királyi közjegyző jelenlétében, nyilvánosan történnék a huzási teremben. Sorsjegyek a Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték valamennyi árusítóinál kaphatók.

Budapest, 1908. évi április hó 26-án.

Magy. Kir. Szab. Osztálysorsjáték Igazgatósága.  
*Lukács. Hazay.*

# SEBŐIMRE

könyv-, zenemű-, papír-  
írószerkereskedő ajánlja  
dusan felszerelt raktárát a  
magyar német francia és angol iro-  
dalom összes termékeiből, nemkülönben dus választéku raktárát

## papír és írószerekben

legjutányosabb árak mellett.

Pontos kiszolgálás.

## BENZINMOTOROK

kőolaj-üzemre is alkalmasak, gőzlokomobilok, utimozdonyok, gőzcséplő-  
gépek, aratógépek, teljes malomberendezések, talajmivelő eszközök, stb. stb

KIVÁNATRA SZIVESEN KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET ÉS KÖLTSÉGVETÉST.

A MAGYAR KIR. ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE, BUDAPEST.

V., VÁCI-KÖRUT 32.



# PÉNZ.

Olesó

tőketörlesztéses kölcsönt

10—75 évre folyósít, ugyszintén régi, drágább kamatu kölcsönöket kicserél, convertál a lehető legrövidebb idő alatt.

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való *adás-vételét* vagy *bérlését* a legsikeresebb eredményel közvetít.

Földbirtokok parcellázását

saját költségére elvállalja és financiroza.

Faludi Ignác,

olt takarékpénztári titkár,  
bankbizományi és hitelforgalmi iroda  
Nagyvárad, Mészáros-utca.

27

Telefon szám 424.

## Szőlő-oltványokat



szállít,  
fajliszta  
ságáért  
jótállva  
legdusabb  
választék-  
ban a már  
évek óta  
elsőnek

és legmegbízhatóbbnak ismert:

Küküllőmenti első szőlőoltvány-telep.

Tulajdonos: Caspari Frigyes,

Medgyes 28. sz. (Nagyküküllő-megye.)

Tessék képes árjegyzéket kérni!

Az árjegyzékben található az ország minden részéből érkezett elismerő levelek, ennél fogva minden szőlőbirtokos megrendelésének megtétele előtt az ismerős személyiségektől úgy szó, mint irásbelileg bizonyosságot szerezhet magának fenti szőlőtelep feltétlen megbízhatóságáról.

Uj üzlet! Uj üzlet!

## Lukács Nándor butor-raktára

műasztalos-, kárpitos- és díszítő műhelye  
Nagyvárad, Fő-utca 8. sz. Széchenyi szállodá-  
val szemben.

**Allandó raktár:** háló, ebédlő  
uri szoba és  
szalon berendezések, mindennemű modern styl  
szerint. Vas, réz és hajlított fa butorok rendki-  
vül nagy választékban. 210

Pontos kiszolgálás. Olcsó árak

Kívánatra rajzok és költségvetések ingyen

Legjobb  
szépitőszert!  
Hölgyek  
részére  
nélkülözhe-  
tetlen!

## A szépség

elérésére, tökéletesíté-  
sére és fentartására

legkínőbb és legbizto-  
sabb vegytiszta, sem  
higanyt, sem ólmot  
nem tartalmazó tel-  
jesen ártalmatlan  
zsirmentes  
készítmény

Földes  
Féle  
**MARGIT**-CREME

Ezen  
világ-  
hírű arc-  
kenőcs el-  
távolít szep-  
lőt, májfoltot,  
pattanást, mi-  
teszert és más  
minden bőrbajt,  
ránccokat, himlő-  
helyeket is, az arc-  
cot simává és üdévé  
teszi. **Ára:** kis tégely 1  
kor., nagy 2 kor., Margit  
hölgypor (3-féle színben) 1.20  
K, Margit szappan 70 f., Margit  
fogpép 1 K, Margit areviz 1 K.  
Postán utánvétellel vagy a pénz  
előzetes beküldése után küldi a  
készítő: **FÖLDES KELEMEN** gyógy-  
szerész, Arad. Kapható Nagyvára-  
don: Blöier J., Gross S., Heringh S  
Leszner A., Molnár L., Nyiri Gy., Roz-  
vány Gy., Vadász drog., Berger illatsz.

Csodás,  
gyors és  
biztos hatásu.  
Törv. védve.  
Óvakodjunk  
utánzatoktól!

## Meghívó.

A Közgazdasági Bank Részvénytársaság 1908. május hó 10-én délelőtt 11 órakor saját helyiségében (Teleky-utca 10 sz.) *rendkívüli közgyűlést* tart, melyre a t. részvényesek ezennel meghivatnak. Nagyvárad, 1908. május hó 1-én.

**Az igazgatóság.**

**TÁRGY:**

1. a) Igazgatóság jelentése, b) felügyelő bizottság jelentése.
  2. Régi 100 drb 1000 kor. névértékű részvényeknél 500 drb 200, névértékű részvényre való osztása.
  3. Alaptőke felemelése iránti határozat.
  4. Az alapszabályok 4., 28., 35 és 37. §-ának módosítása.
  5. Egy új igazgatósági tag;
  6. két új felügyelő bizottsági tag és
  7. egy igazgató tanács választása.
  8. Egyéb indítványok.
- Azok a tisztelt részvényesek, akik a közgyűlésen résztvenni óhajtanak — telkéretnek, hogy részvényeiket legkésőbb három nappal a közgyűlés előtt a bank pénztáránál — elismervény ellenében letenni sziveskedjenek.

## Nyaraltatás.

A nagy érdemű közönség b. figyelmebe ajánlom, hogy **szőrmeáruikat és a téli öltönyöket** nyaraltatás végett csakis szakmai bel egyéneknek méltóztassanak elhelyezni — hol kívánatra bármikor felmutatható legyen.

Nagy raktárom és üzletem a tűz ellen **biztosítva van**, azért is kérem a nagyérdemű közönség szives bizalmát.

Nagyérdemű közönség figyelmébe ajánlom, hogy a nyaralást csakis szücs-höz adják, mert csak az tudja gondját viselni.

Mély tisztelettel

**Zimányi András,**

képesített szücsmester.

**NAGYVÁRADON.**

☐ Színház-utca 4 szám. Adorján-palota. ☐

Uj fényképészeti és festészeti műterem  
Nagyváradon.

## LEMBERT EDE

fényképészeti és  
festészeti műterme

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen ujonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő u. Györffi-ház) megnyílt.

Műtermében készít:  
Platin képeket  
Aquarelleket  
Olajfestményeket  
és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

## Hirdetések

felvételnek  
a kiadóhivatalban.

Kelemen Béla

## könyvkötészete

NAGYVÁRAD,  
Nagypiac-tér,  
(Andrényi-palota.)

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici. comp.,  
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka  
egy régióknak bizonyult háziszert, mely sok év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult közönségénél, csúznál és meghűléseknél, bedörzsölésékképpen használva.

Figyelmeztetés. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K1.40 és K2.— és ügyszólván minden gyógyszerár ma hapható.

Főraktár: Török József gyógyszerár. Budapest.  
Dr. Richter gyógyszerára az „Arany országhoz”,  
Prá Abam, Elisabethstrasse 5 nos.  
Mindennapi szétküldés.

**!! Kedvező fizetési feltételek !!**

## Saját érdeke

minden hölgynek, hogy  
tavaszi ujdonságainkat  
női ruhaszövetek, selymek, delinek és  
mosóárúknak, ugyancsak tavaszi női fel-  
öltők és tafft kabátokban megtekintse.  
Szébbet, jobbat, divatosabbat  
sehol olcsóbban nem kap  
mint nálunk.

**Két nagy csódtömegből**

került 2500 méter gyapju delin à 50 kr., valódi  
Koechlin-féle levartimok à 42 kr., **1000 mé-**  
**ter csíkos tavaszi kelme 75 krajcártól,**  
**1650 méter színes és fekete tafft 1 frt 20**  
kr.-ért, 120 széles tafft fihr és liberty selyem  
még nem létezett olcsó ár 2 frt 88 kr.

**Struc boák, selyem alsók, japán övek**  
**27 százalékkal olcsóbb mint bárhol.**

**Vászon és asztalneműekben**  
a régi elismert **szolid minőségek és áruk.**  
Nagybecsű pártfogást kérünk:

# Wallerstein Fülöp Fiai

Bémer-tér, Pannonia mellett

**!! Kedvező fizetési feltételek !!**

**Hirdetések a legjutányosabb árban  
vétetnek fel e lap kiadóhivatalában.**



### Valódi brünni szövetek

● az 1908. évi tavaszi és nyári idényre. ●

<b>Egy szelvény</b>	1 szelvény 7 korona
<b>3-10 m. hosszú</b>	1 szelvény 10 korona
<b>teljes férőruhá-</b>	1 szelvény 12 korona
<b>hoz (kabát, nad-</b>	1 szelvény 15 korona
<b>rás és mellény)</b>	1 szelvény 17 korona
<b>elégendő, csak</b>	1 szelvény 18 korona
	1 szelvény 20 korona

Egy szelvényt fekete szalonruhához 20.— K.-ért,  
szintúgy felöltőszövetet, turistalódent, selyem-  
kamagant stb. stb. gyári áron küld a mint meg-  
bízható és szolid cég mindenütt ismert posztó-  
gyári raktár

### SIEGEL-IMHOF Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.  
Az előnyök, a melyeket a magánvevő élvez, ha  
szövetségletét közvetlen Siegel-Imhof cég-  
nél, a gyári piacon rendeli meg, igen jelentékeny.  
Szabott, legolcsóbb áruk. Örökös választék.  
Mintáit, figyelmes kiszolgálás, még a legkisebb  
rendelésnél is, teljesen friss árban.

**Legjobbak  
a  
Moskovits  
czipők.  
Kossuth-utcza 5.**

Ö cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán  
A közös katonai jótékony célokra szánt

## XXVI-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Osztrák birodalomban egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 18.390  
nyereményt tartalmaz készpénzben 513.580 korona összegben.

**A főnyeremény 200.000 koronára rug.**

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezekedik.

A húzás visszavonhatatlanul 1908. május 14-én fog megtartatni.

**Egy sorsjegynek ára 4 korona.**

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamtstrasse 7. sz. a.  
továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-távirda és vasuti hivatalokban, váltóüzletekben stb.  
kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

**A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság (államsorsjátéki osztálya.)**

**Nagyvárad város**

## VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: **NAGYVÁRAD, Vártér 1.**

Hosszas kísérletek után forgalomba hoztuk a

### Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szem-  
ben **75 százalék megtakarítást** mutat fel. 40  
gyertyás Wolfram lámpa **darabja 5 kor.**  
60 gyertyásé **5 kor. 50 fill.**

**Simu izzólámpa dbja 72 fillér,**  
tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindenmely **izzólámpa különlegességek,** fény-  
képző lámpák, ugyancsak **5 százalékkal**  
kartell áron alól kaphatók.

**Csillárok,**

**ívlámpák**

állandóan nagy választékban kapha-  
tók s a villamos telepen külön e  
célra épített nagy

**csillár-raktárunkat**

megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

**villamos motorokat**

1. léőről 12 léőről minden nagyságban.

**Elvállaljuk**

### villamos világítási

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítá-  
sát, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szépálcák szál-  
lítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat  
a legolcsóbb árak mellett.

**Költségvetsek ingyen.**

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

**Egész éjjel ügyeletes szolgálat.**

## Uj butor nagyraktár!

Tisztelettel értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy saját

**kárpitos, asztalos, esztergályos műhelyünket és bútortelepünket kibővítettük és azt a mai naptól kezdve**

## Pelleyné és Schmidt

bejegyzett cég alatt fogjuk tovább vezetni. Minden törekvésünk oda irányul, hogy a legkényesebb izlésnek is eleget tegyünk. Araink igen szolidak. Szilárd munkánk és pontos kiszolgálásunkért több oldalról már is elismerésben részesültünk. Allami hivatalnokok és katonatiszt uraknak igen előnyös árt számítunk.

A n. é. vevőközönség szives pártfogását kéri

## Pelleyné és Schmidt

NAGYVÁRADON, Teleky-utca 24. sz.

## A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszében) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszthető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 $\frac{1}{2}$ , 32, 35, 40, 41, 44  $\frac{1}{2}$ , 50 évi törlesztésre.

Kölcsönkérvényeket elfogad: **Breitenstein Frigyes, Bethlen-utca 9.**, ki egy szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.

## Nagyváradai sör.

Értesitem a nagyérdemű közönséget, hogy az ujonnan gyártott

## márciusi söreim

most kerülnek forgalomba. Valóban finom kellemes ízű sörök megfelelők a legkényesebb izlésnek. A márciusi sörök már ős idők óta a sörértők kedvence és gyártmányom e tekintetben versenyez a legelsőrendű minőségekkel. Ez alkalommal ajánlom SZT. LÁSZLÓ MALATASÖRÖMET, mely a világhírű bajor sörök mintájára készült. Söreim kaphatók eredeti gyári töltésben minden kereskedésben. A n. é. közönséget kérem ezen helyi gyártmányu söreimet, melyek a legelsőrendű gyártmányokkal versenyképes előnyben részesíteni annál is inkább, mert az jutányosan beszerezhető és nem fizet annál reklám címetek drága pénzen.

Kitünő tisztelettel

**KRAUSZ BÉLA.**

## GÖZFÜRDŐ. GYÓGY- -- FÜRDŐ-OTTHON. --

Nem kell a **rheuma, csuzos, köszvényes bajok** gyógyítása miatt a drága fürdőket felkeresni. Otthon biztosabban, pontosabban fürösztethi gőzben, vagy gyógynövény forrázat gőzében mindenki fájdalmas tagjait a **RYTKO-féle szabadalmazott gőzfejlesztő készülékkel.**

Ezen készülék a beteg testrészekre alkalmazza közvetlenül a gyógyító gőzt és az ott esetleg évek óta fennálló csuzt, rheumát, köszvényt megszünteti teljesen. A gőzök hőfoka látható a hőmérőn és így mindig ellenőrizhető. A fejlődött gőz csak helyileg hat, nem okoz fejszédülést, rosullétet, vagy nehéz légzést stb. Bővebb felvilágosítással, 1 kor. bélyeg beküldése ellenében szivesen szolgál a feltaláló.

Egy fürdőhöz szükségeltető teljes gőz 370. 4 fillérbe kerül. 1-150 Egészségi cipők, valamint izzadság szívó talpbetétek is itt kaphatók. Megtekinhető a feltalálónál:

## Rytkó Viktor

Jelenleg **NAGYVÁRAD, Nagyteleky-utca.**

## Élő virágokból: menyasszonyi és mindenféle alkalmi csokrok, ünnepi koszorúk, gyászkoszorúk, felirattal vagy anélkül, ficuslevél és pálmalombokból,

ugyszintén gyászszejképek, szívkeresztek, horgony keresztek stb egészen frissen levágott virágokból kaphatók.



**Csokrok** menyasszonyi, koszoruleányi, bálai vagy bármily alkalomra, szép berlini papirtartóval 1-3 frtig.

**Csokrok** atlasztartóval 3 frt 50 krtól 6 frtig, selyemtartókban **rózsa** és **kaméliák** 8 frttól 12 frtig, ami ezelőtt 15-20 frtba került.

**Csokrok** a legfinomabb mintájuk, a legújabb párisi minta szerint a legfinomabb selyem, csipke és atlasz tartókkal 18-25 frtig, ami ezelőtt 40-50 frtba került.

**Gyászkoszorúk** igen szép, tartós zöld és szép virágokkal diszitve 1-3 frtig.

**Babérkoszorúk** ovál vagy kerek alakban, igen szép virágokból diszitve 2 forinttól 10 forintig.



Kiváló tisztelettel

## Farkas József,

a váradvelencei műkertészet és róssatelep tulajdonosa

**Nagyváradon.**

Kivánatra részletes faj- és árjegyzéket mindennemű kertészeti cikkek-ből ingyen és bérmentve küldök, vidéki rendeléseknél kérem a pontos címet, valamint a rendelmény postán vagy vasuton szállíttassék. Rendelésnél elő nem szükséges, a küldemények utánvétellel küldetnek.

LEGREGIBB ÉS LEGMEGBIZHATÓBB

## nyaralási vállalat

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség b. figyelmét felhívni fővárosi mintára berendezett **molykár elleni megóvó és biztosító vállalatunkra.**

Elfogadunk nyári gondozásra felelősség mellett bármily értékes ruhákat, szőrme árukat, függönyöket szőnyegetek stb. azokat saját műhelyünkben kijavítva, hiba nélkül szolgáltatjuk vissza, kívánatra azokért házhoz küldünk; az üzlet és raktár tűz és betörés ellen biztosítva van.

Becsés pártfogását kérve, kiváló tisztelettel

**Zboray Gyula és Társa**

szücs üzlete, Fő-utca 7. sz.

## Gépjavitó műhely

NAGYVÁRAD

Hattyú és Vitéz-utcák sarkán.

Teljesen korszerűen, legújabb gépekkel felszerelve és villanyerőre berendezve. Készítik, javítok és szerelnek mindennemű **gazdasági gépet, modern berendezéseket, gőzgépeket.** Elvállalom **nyomdai gépek** javítását is felelősség mellett.

A nagyérdemű közönség tömeges pártfogását kéri:

**Schmidt Frigyes.**

## Tátray Sándor

vasöntő, épület és műlakatos műhelye

Elvállal épületvasalást, vízvezeték berendezést villanyvilágítási, closett- és fürdőszoba-felszerelést, épület és sáncok készíttést

valamint vasöntést, eszterga munkát, gyalulást, gőzkazán és mindennemű gépek javítását, gépkatrészek, fémperselyek, csapágyak, transzmissiók öntését és megmunkálását gyorsan és jutányos áron.

## Nagyváradon.

Teleky-utca 35. sz. a.



Ép most jelent meg:

## A sztrájk büntetése.

Irta

**ÁGOSTON PÉTER.**

**Ára 1 korona.**

Kapható:

**Sebő Imre** könyvkereskedésében **Nagyváradon.**



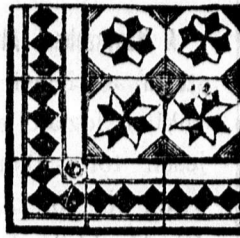
## IFJABB WALLA JÓZSEF

MOZAIK-CEMENTÁRU- ÉS MŰKŐ-GYÁRA.  
— ÉPÍTÉSI ANYAGOK RAKTÁRA. —

TELEFON 76-36. BUDAPEST. TELEFON 76-36.

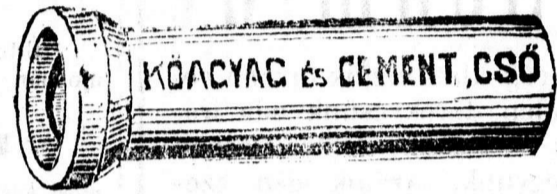
I R O D A:

VII., ROTTENBILLER-UTCA 15. SZÁM.



Márvány mozaik lapok  
Mintázott cementlapok  
Karmantus betonesővek  
Különféle műkő-munkák  
Grauit terazzo  
Beton-munkák  
Csatornázások  
Falburkolások

Mettlachi lapok  
Kermit és klinkerlapok  
Fayence-lapok  
Kelheimi lapok  
Terrakotta áruk  
Kőagyagesővek  
Chamotte téglák és agyag  
Portland és románcement.



Csak egy papírt szívunk, ez pedig



# ABADIE

## BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNYVIZ

VESE- ÉS HÓLYAGBAJOKNÁL MINDEN VIZET FELÜLMUL.  
KELLEMES, KISSÉ SAVANYKÁS ÍZŰ, VASMENTES, SZÉNSAVDUS,  
**RENDRIVÜL ÜDÍTŐ ASZTALI VIZ.**  
ORVOSILAG AJÁNLVÁ. ORVOSILAG AJÁNLVÁ.

Ivógyógyomlóra használva, vese- és hólyagbajoknál, a vesemenede idült hurutjainál, bugyó- és fővényképződésnél, a légutak és a kiválasztószervek hurutos bántalmainál kitűnő hatásúnak bizonyult. — Prospektust kívánatra küld a forráskezelőség:

Muschong buziai gyógyfürdő igazgatósága Buziásfürdőn.

